

Mur-Atzema, E., 1962. Onderzoek naar de algehele toestand van de Zuid-Limburgse beken. RIVON rapport. 94 pp.

Nijsen, M.W.M., 1971. Inventarisatie van de macrofauna van het Wylermeer en van de benedenlopen van de beek in het filosofendal. Verslag 12. Zoöl. Lab. afd. Dieroecologie. K.U. Nijmegen. 25 pp.

Schellenberg, A., 1942. Krebstiere oder Crustacea: IV Amphipoda. Tierwelt Deutschl. 40 Teil. Jena.

Smissaert, H.R., 1959. Limburgse beken. Natuurhist. Mndbl., 48: 7-18, 35-46, 70-78.

Stock, J.H., 1961. Ondergrondse waterdieren in Zuid-Limburg. Natuurhist. Mndbl., 50: 77-86.

– 1972. L'état actuel des connaissances sur les genres du groupe

Niphargus du Benelux. Actes du 1° Colloque International sur le genre *Niphargus*, Verona. Museo Civico di Storia Naturale di Verona. Memorie fuori serie, 5: 32-34.

– & T. Gledhill, 1977. The *Niphargus kochianus*-group in North-Western Europe. Crustaceana, Suppl. 4: 212-243.

Straskraba, M., 1972. L'état actuel de nos connaissances sur le genre *Niphargus* en Tchécoslovaquie et dans les pays voisins. Actes du 1° Colloque international sur le genre *Niphargus*, Verona Museo Civico di Storia Naturale di Verona. Memorie fuori serie, 5: 35-46.

Adres van de schrijver: H.P.J.J. Cuppen,
Zwanenveld 24-17, 6538 PA Nijmegen.

BOEKBESPREKING

SPOREN VAN HET LANDIJS IN NEDERLAND

door: Dr. H.A. Visscher

Wetenschappelijke mededelingen van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging N 117, 1977.

Besteladres: Bureau van de KNVV te Hoogwoud N.H. Giro No. 13028.

Prijs: (inclusief porto) f 6.30 voor leden en f 7.00 voor niet-leden.

De auteur beschrijft de invloed van het landijs en het smeltwater aan de hand van sporen die achtergebleven zijn in het landschap. Hij doet dit vaak vanuit een theoretische beschouwing; eerst een beschrijving van hoe het landijs en smeltwater zich zouden gedragen, om daarna aan te geven welke veranderingen daardoor in het landschap optraden.

Bij een dergelijke werkwijze is het gevaar erg groot dat men verkeerde gevolgtrekkingen maakt. Mogelijk is de auteur op deze wijze gekomen tot een aantal uitspraken die in twijfel getrokken kunnen worden.

Wetenschappelijk is het boekje in ieder geval niet voldoende gefundeerd.

De publicatie van deze wetenschappelijke mededeling toont aan dat er een gebrek is aan beschrijvingen van de landschapsvormen in ons land. Het is te wensen dat wat meer aandacht gegeven wordt aan dit facet; het bekijken, bestuderen en beschrijven van landschappen is een boeiende zaak. Hierbij is het begrijpen van het ontstaan van de vormen echter een noodzaak.

Voor diegenen die het kaf van het koren weten te scheiden kan "Sporen van het landijs in Nederland" een hulp zijn.

P.J.F.

ONS KRIJTLAND ZUID-LIMBURG V

Geologische bezienswaardigheden in het Mergelland door Ing. P.J. Felder.

Uitgave van de Kon. Ned. Natuurhistorische Vereniging. No. 126 in de reeks Wetenschappelijke mededelingen.

Prijs: f 5,- (niet-leden f 6,-).

Besteladres: Bureau K.N.N.V. te Hoogwoud (N.H.) giro No. 13028.

De beschrijving van de geologische bezienswaardigheden in het Mergelland is in feite een zo uitgebreid onderwerp dat men er een dik boek over zou kunnen schrijven. Aan de andere kant groeit dan bij elke nieuwe publikatie meteen de kring van belangstellenden en liefhebbers van natuur. En dat heeft nu zo langzamerhand tot gevolg dat er te veel bezoekers en toeristen gaan komen. En deze overbeweiding heeft als resultaat een aantasting van het landschap ook al heeft de schrijver dan de stille hoop dat de bezienswaardigheden behouden mogen blijven voor de volgende geslachten.

Maar gelukkig is een landschap iets dynamisch, het verandert telkens, is steeds in beweging en alles wat daarin een functie heeft zal blijven bestaan en wat geen functie heeft zal verdwijnen. Dit gebeurt met en zonder de mens.

Vanuit een grote interesse en liefde voor het landschap en de natuur is dit boekje geschreven waarbij we het jammer kunnen

vinden dat de kaartjes zo weinig zijn ingevuld en de schrijver zo veel verschillende onderwerpen in de 40 pagina's heeft willen opsommen dat het in zijn totaliteit wat oppervlakkig overkomt. Maar we zijn er ook van overtuigd dat de schrijver geen andere keus had.

Het wordt dan ook warm aanbevolen voor al diegenen die geologisch en landschappelijk wat meer over het Mergelland willen weten juist nu de grens tussen instandhouding en versterking van het evenwicht op zo schromelijke wijze op het plateau van Margraten overschreden dreigt te worden.

O.S. Kuyf

BUITEN KIJKEN MET KEES HANA

Uitgave: Van Holkema & Warendorf - Bussum

Prijs: f 14,90.

Een goede gedachte was het van Van Holkema & Warendorf om te besluiten een selectie uit de meest interessante artikelen die Kees Hana in het verleden regelmatig in het Algemeen Dagblad publiceerde, als bundel uit te geven.

— 'Reeds bij zijn leven,' zo schrijft mevrouw Hana - Fontein in een woord vooraf, 'was bij mijn man het plan gerezen een aantal van deze artikelen te bundelen, daardoor mede gestimuleerd door verzoeken van lezers. Helaas heeft hij dit niet meer mogen doen, maar ik prijs me gelukkig dat 'zijn' uitgever alsnog voor dit plan voelde.

— Eenieder die Kees Hana van deze krantenartikelen gekend heeft zal daar danook oprecht blij mee zijn. Een veel groter publiek zal hem stellig ook nog kennen van zijn voortreffelijke boek "Van Dier en Plant, Water en Land" dat in 1942 bij dezelfde uitgever als van deze bundel verscheen en dat sindsdien verscheidene herdrukken beleefde.

— Maar goed, nu ligt dan voor me deze onlangs verschenen bundel en de verhalen lezend kwam ik onder de indruk van de opmerkingsgave van de auteur en zijn onderhoudende en leerzame verteltrant die aan zijn grote voorganger en leraar Dr. Jac. P. Thijsse doet denken.

— De ca. vijftig verhalen over veelzijdige onderwerpen, toepasselijk voor de vier jaargetijden waarin de bundel is onderverdeeld, zijn allen smaakvol geïllustreerd met foto's en tekeningen van de schrijver.

— De bedoeling van de auteur was echter niet alleen de lezer enige uren leesgenot te verschaffen, doch veeleer hem aan te sporen naar buiten te gaan om zelf het schone in de natuur te ervaren. Een verdere aanbeveling tot het aanschaffen van deze kostelijke bundel lijkt me overbodig. De lectuur verschafte mij althans zeer

veel genoeg. Moge het U net zo gaan.
De prijs kan nooit een bezwaar zijn.

O ja, onthoudt U dit alvast: Van het boek "Van Dier en Plant, Water en Land" verschijnt 't volgend jaar een volledig nieuwe en herziene druk, van dezelfde uitgever uiteraard. Kijkt U er naar uit?

H. Th.

GENEESKRACHTIGE PLANTEN IN KLEUR

door Harald Nielsen

Illustraties: Verner Hancke

Nederlandse vertaling en bewerking: G. den Hoed

Uitgave: Moussault's Uitgeverij BV, Baarn

Standaard Uitgeverij, Antwerpen 1977

Prijs: f 28,50

Wilt u een middel tegen brandwonden of iets bij sterke bevrozing van de huid, in Rusland gebruikt men daar nog de wilde peen voor. Een andere plant is de gewone struikheide, die u van jicht bevrijdt.

Dit zijn twee voorbeelden uit het bovengenoemde boek, waar ruim 170 planten in zijn afgebeeld en besproken.

Het boek is overzichtelijk ingedeeld. In een aantal algemene hoofdstukken komen aan de orde de geschiedenis van de farmacologie, adviezen voor het gebruik van de planten en een beschrijving van de werkzame stoffen, die in de gewassen voorkomen. Bovendien worden er enkele Nederlandse kruidenkenners genoemd en geeft de schrijver een uitleg over potjeslatijn.

Vele wetenschappelijke termen worden verklaard. Practisch zijn de registers met latijnse en Nederlandse namen van de planten en tevens is er een zakenregister aan toegevoegd.

De twee grote hoofdstukken zijn natuurlijk de afbeeldingen en de beschrijvingen van bekende en ook onbekende planten. De tekeningen tonen de hele plant en/of dat deel dat geneeskrachtig is, zoals blad, bloem, vrucht, zaad en schors. In de beschrijvingen leest men niet alleen hoe de plant er uit ziet, ook worden de bestanddelen en het gebruik genoemd. Afbeeldingen van en teksten over platen zijn op de gebruikelijke manier (zoals in een flora) in familie's ingedeeld.

Een aardig boek om ook behalve de naam van een plant meer achtergrond informatie te krijgen.

H.N.

TUINAANLEG EN BEPLANTING IN KLEUR

door Egil Kiaer, in samenwerking met Hans Petersen

Illustraties: Verner Hancke.

Nederlandse vertaling en bewerking: I.M. Ruys-Abel

Technische adviezen: G.E. Brink, Chef afdeling Beplantingen Artis

Uitgave: Moussault's Uitgeverij BV, Baarn

Standaard Uitgeverij, Antwerpen

Prijs: f 29,90

Hoe moeilijk het is om het juiste boek over tuinaanleg te vinden, blijkt iedere keer weer uit de vragen van tuinbezitters die vele boekwinkels al doorgesnuffeld hebben en niet weten welk boek ze moeten kiezen.

Om ideeën voor de aanleg van een tuin te verzamelen biedt dit werk veel informatie. Maar wel voor de ervaren tuinier. Ruim vijftig soorten tuinen (of delen ervan) zoals de kruiden-, fruit-, rozen-, snijbloemen- en daktuin, evenals tuinen aan zee, in beboste streken of in de stad, worden op een originele manier behandeld. Opvallend is de veelheid aan plantensoorten. De inleiding en beschrijving van de verschillende tuinen geven te weinig uitleg, hoe men te werk moet gaan. Er blijft een behoefte bestaan aan een overzicht van de genoemde planten met de latijnse en nederlandse naam en de daarbij behorende bijzonderheden als hoogte, kleur, bloeitijd en plantplaats. Een ander naslagwerk erbij blijkt nodig te zijn. Misschien uit de serie Tuinencyclopedie van dezelfde uitgever?

De tekeningen zijn levendig, duidelijk en goed van kleur, zowel van de tuinen zelf als van de afzonderlijke planten.

Op enkele plaatsen worden jammergenoeg voorjaars- met zomergewassen samengevoegd, alsof ze gelijktijdig in bloei staan.

In het voorwoord wordt geschreven: "Geef je tuin een eigen karakter", wat zeker mogelijk is met dit inspirerend boek.

H.N.

HET STENENBOEK

Handboek voor het herkennen, verzamelen en bewerken van mineralen en edelstenen.

Door Michael O' Donoghue

Vertaald en bewerkt uit het engels door H.W. Heckman F.G.A. 304 bladzijden en ruim 600 afbeeldingen, het merendeel in kleur.

Uitgave: Zomer en Keuning, Wageningen. Prijs: f 79,50

Dit handboek (formaat 23 x 30 cm) bevat een grote verscheidenheid aan informatie over mineralen en edelstenen.

Het eerste gedeelte van het boek is gewijd aan noodzakelijke theoretische informatie voor de verzamelaar, zoals Chemische samenstelling, Kristallijne toestand van de mineralen en Geologie voor de verzamelaar.

Het theoretisch gedeelte is terecht beknopt gehouden, maar het bevat alle gegevens die noodzakelijk zijn.

Het belang van de mineralen voor de mens wordt behandeld in het hoofdstuk dat vooraf gaat aan het tweede gedeelte van het boek. Hierin wordt praktische informatie gegeven over het herkennen van mineralen, het slijpen en polijsten van stenen en hoe men mineralen moet bewaren en tentoonstellen.

Het derde gedeelte van het boek omvat de helft van het totale boek en beschrijft meer dan 1000 mineralen, gevolgd door een aanhangsel betreffende organische materialen, die bewerkt worden als sieraden zoals barnsteen, ivoor en parels.

Lijsten betreffende vreemde woorden, belangrijke adressen, vindplaatsen en literatuur besluiten het boek.

Met dit boek is het de auteur gelukt een boek op de markt te brengen waaraan al jaren behoefte bestond. Tot nu toe verschenen er te veel boeken die "mooie platenboeken" waren. Uiteraard wekten deze boeken wel belangstelling voor al dat moois. Jammer genoeg kon men de gewekte belangstelling dan veelal niet verder ontwikkelen.

Met het zojuist verschenen boek is dat anders gesteld. Het stimuleert de lezer om zelf actief te worden. Vooral het hoofdstuk over slijpen en polijsten draagt daartoe bij. Het hoofdstuk over het bewaren en tentoonstellen aktiveert om van onooglijke stukken iets moois te maken. Mocht U dan nog moeilijkheden ondervinden dan kunt U terecht bij een aantal verenigingen en instellingen, die gaarne bereid zijn te helpen. De adressen daarvan vindt U in het boek. Daar kunt U mijns inziens ook terecht voor vindplaatsen, beter dan in het boek. Een boek leent zich niet meer om er vindplaatsen in bekend te maken. Vindplaatsen die in een boek bekend gemaakt worden, worden zo overstelpd met bezoekers dat er van de vindplaats niets overblijft. We zullen in de toekomst in georganiseerd verband bezoeken moeten afleggen willen we over enkele jaren nog over mogelijkheden tot verzamelen beschikken.

Dit boek kan ik warm aanbevelen aan alle verzamelaars van mineralen en mooie stenen. Verzamelaars van "gewone" gesteenten mogen niet uit de titel afleiden dat dit boek ook voor hen geschikt is. Zandstenen, conglomeraten, granieten en kalkstenen worden alleen bij het hoofdstuk geologie besproken. Voor deze laatste groep verzamelaars blijft het boek van P.v.d. Lijn "Het keienboek" het standaardwerk.

P.J.F.

PERSBERICHT

Zojuist is bij Samsom Uitgeverij verschenen het boek:
HET HINDERLIJK AMBACHT

sociologische studies over kritiek, in het bijzonder wetenschappelijke kritiek

Het hinderlijke ambacht

omvang: 226 pagina's

prijs: f 27,50

ISBN 90 14027222

N.B. Indien u dit boek in uw periodiek wilt recenseren dan kunt u een recensie-exemplaar aanvragen bij: Samsom Uitgeverij bv, postbus 4, Alphen aan den Rijn, t.a.v. mevrouw M. van Woudenberg.

Een studie die de criticus zelf tot onderwerp van kritiek maakt.

De criticus heeft het over het algemeen vrij gemakkelijk: hij richt zijn pijlen op het object en blijft zelf buiten schot.

Dit boek draait die situatie om: het maakt de criticus, zijn ambacht en zijn maatstaven tot onderwerp van kritische aandacht.

De schrijver, dr. H.M. Jolles zegt er zelf dit van:

BRIEF AAN MIJN VAKBROEDERS

Waarde collegae,

Dit boek dankt zijn ontstaan aan een serie vraaggesprekken met Nederlandse tijdschriftredacteurs onder u, en zijn voltooiing aan een ongestoorde periode op het N.I.A.S. te Wassenaar.

Tot op de huidige dag heb ik deze onderneming ervaren als een uitzonderlijke. Men zou kunnen denken, dat wetenschapsbeoefenaars elkaar altijd kritisch bejegenen en zij daaronder altijd hetzelfde verstaan. Dat zou dan betekenen, dat zij in hun discours het wel eens zijn over het kritische, ook als ze over alle andere zaken van mening verschillen. A.D. de Groot's forumgedachte bv. zou onder die aanname onbruikbaar zijn. Wat ons verenigt als wetenschapsbeoefenaars is dan een kritisch universum, een geheel van regels waarnaar we ons richten als we het met elkaar ergens oneens over zijn.

Het uitzonderlijke voor mij van deze studie is de erkenning geweest, dat er niet zoiets bestaat als één kritisch universum, maar dat kritiek zelf ook een historie heeft, dus veranderlijk is, en even sterk wordt verscheurd door opvattingen en theorieën als andere probleemgebieden waarmee we ons bezig houden. Dat houdt in, dat sommigen de kritiek van anderen in het geheel niet erkennen omdat men het ook niet eens is over de eisen waaraan kritiek behoort te voldoen.

Wetenschapsopvattingen, ook die welke zichzelf kritisch noemen, kunnen dan contact- en kritiekloos langs elkaar drijven (ik ben ook auteur geweest, recensent van andermans werk, redacteur van andermans artikelen, onderzoeker op dit terrein, en thans zelf mede-verantwoordelijk voor beoordeling van andermans wetenschappelijke plannen) vloeit dan voort uit het feit, dat ook critici de maatstaven die ze lijken te gebruiken zo vaak niet noemen of preciseren, en zelfs vaak een gedrag vertonen, dat ik in het boek „kritiekontwikking” heb genoemd.

Misschien zegt u mij, dat deze ervaring geenszins uitzonderlijk is. Dat zou best waar kunnen zijn. Een deel van mijn ervaring (ik ben ook auteur geweest, recensent van andermans werk, redacteur van andermans artikelen, onderzoeker op dit terrein, en thans zelf mede-verantwoordelijk voor beoordeling van andermans wetenschappelijke plannen) vloeit dan voort uit het feit, dat ook critici de maatstaven die ze lijken te gebruiken zo vaak niet noemen of preciseren, en zelfs vaak een gedrag vertonen, dat ik in het boek „kritiekontwikking” heb genoemd.

Misschien is dit allemaal vertrouwde kost. Maar vreemd blijft het dan wel, dat nog nergens een theorie is ontwikkeld die dit alles doorzichtig maakt, en nergens normatieve metatheorie die deze tekorten opheft.

Daar ik dit op deze plaats nog eens aan u voorleg, leidt derhalve tot een

speciaal verzoek aan u. Zou het u mogelijk zijn om, als u er toe komt dit boek te kritiseren, in uw kritiek dan de ervaringen en de richtlijnen te verwerken die het boek zelf hieromtrent bevat? Dat zou voor mij een aanwijzing voor zijn bruikbaarheid zijn. Mijn mooiste beloning evenwel zou het zijn, indien uw kritiek zou bestaan in een voortzetting en uitbouw van de hier bepleite metatheorie.

Weest op voorhand verzekerd van mijn erkentelijkheid en mijn partnerschap.

met collegiale groeten,
H.M. Jolles

MEER DAN EEN MILJOEN HONDEN IN NEDERLAND
LOSLOPENDE HONDEN RICHTEN SCHADE AAN

Meer dan een miljoen honden zijn er in ons kleine land. Een deel hiervan dreigt een plaag voor jong en oud te worden. Voor de jeugd omdat er bijna geen stukje groen in de dichtbevolkte gebieden is waar kan worden gespeeld zonder in de hondenpoep terecht te komen. Voor de ouderen omdat deze niet alleen ingespannen op het verkeer moeten letten, maar vooral bij iedere stap die ze buitenshuis doet moeten oppassen niet in hondenhopen op de troittoirs te trappen. Er is geen land in Europa waar het zo erg is als in Nederland. Vee raakt door loslopende honden in paniek en kan verongelukken in prikkeldraad, tegen hekken en in sloten. Jaarlijks worden honderden schapen door loslopende honden doodgebeten.

Duizenden guldens niet te achterhalen schade wordt door boeren geleden. Dieren en jonge vogels in natuur- en recreatiegebieden worden opgejaagd en gedood door honden die niet aan de lijn worden gehouden.

De honden zelf weten niet beter en kunnen hiervoor niet verantwoordelijk worden gesteld, maar wel worden zij als de boosdoeners gevangen en/of doodgeschoten. De bazen en bazinnen hebben daartegen wel schuld aan dit alles, maar blijven buiten schot.

Steeds vaker wordt de hond tegen de vakantie uit de auto geworpen en aan zijn lot overgelaten. Na de vakantie wordt wel weer een nieuwe "huisvriend" aangeschaft.

Teneinde aan onnodig kinder-, mensen- en dierenleed, aan ergernis en overantwoord gedrag, een einde te maken en de hond als onze vriend te kunnen blijven beschouwen adviseren

- het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie;
- de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging;
- het Landbouwschap;
- de directie faunabeheer van het Min. van Landbouw en Visserij;
- de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren;
- het Staatsbosbeheer;
- en de Stichting Recreatie:
- vraag of er in Uw omgeving, of waar U ook met Uw hond heen wilt, speciale terreinen zijn waar U Uw hond kunt laten loslopen;
- indien dit niet bekend is houd dan Uw hond in ieder geval aangelijnd of onder directe controle.
- Gaat U met vakantie in binnen- of buitenland vergewis U er dan van te voren van of Uw hond welkom is in het hotel, op het Kampeerterrein of waar U ook verblijft.
- Doe Uw hond een halsband om met Uw naam en adres. Dit voorkomt veel dieren- en mensenleed. Loslopende verdwaalde honden worden gevangen en vaak afgemaakt.
- Leer Uw hond zijn behoefte te doen op plaatsen waar anderen er geen last van hebben. In hondendoep trappen is zelfs voor hondeneigenaren onaantrekkelijk en vies.